

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Ved speiderflaggvigslen i St. Olavskirken 30.—1.—39. — Løste og uløste problemer 1938—39. Moder Synkletias lange arbeidsdag. — Fra livets veikanter. — Nonner og nonneklostre i Norge. — Vær beredt. — Herhjemme. — og derute. — Ungdoms yrke — kirkens styrke.

Ved speiderflaggvigslen i St. Olavskirken 30-1.-39.

Tale av pater Boers, O.F.M.

Kjære speidere!

Når vi idag møtes i Guds hus for å innvie vårt flagg og våre bannere er det som et uttrykk for vår overbevisning om at den kirkelige vigsel meddeler himmelens velsignelse som vi trenger til i alle våre foretagender og derfor også i speiderbevegelsen.

Vårt flagg, vårt banner er symbol for speiderbevegelsens idealer — først og fremst symbolet for vår enhet. Alle som fylkes omkring dette flagg vet sig forbundet som brødre og søstre ved de samme idealer og i endrekthet og fred. I en verden, hvor bror står mot bror og i en verden, hvor innbyrdes hat gir sig utslag i raskap og krig, vil vi speidere kjempe med åndens blanke våben for enhet, troskap og fred.

Vårt speiderflagg peker rett imot himlen som symbolet for at speiderbevegelsens mål ligger høit over denne verdens smålighet. Den trives ikke i mørke eller i gatens sole men kun der, hvor hellige idealer «løfter vår sjel op mot lysets veld». Flagget er derfor en formaning: «speiderpike, speidergutt — søk deres idealer deroppe hvor

alt hvad stort og herlig
for din tanke står,
alt hvad ømt og kjærlig
helst ditt sinn attrår!»

Og flagget vårt er også et kampsignal! Det kaller til kamp mot speidernes fiender: usannhet, utroskap, urenheter, ukjærlighet. Mot disse fiender skal vi speidere kjempe så godt vi kan og så lenge vi kan. I denne kamp går flagget vårt foran og befaler at

en speider skal være sann, ærlig, trofast, ren i tanker, ord og gjerning, vennlig, høflig, hjelpsom mot alle.

Og til slutt er flagget vårt et levende uttrykk for speidernes valgsprog: «vær beredt!»

«Vær beredt, ren og kjekk!
hold din speiderlov i ære!
ær den stander som du bærer!
vær beredt på livets vei!»

Over dette vårt speiderflagg: symbolet for vårt brorskap og vår enhet, vår hellige idealisme, vår kamp mot det lave og onde og for vårt valgsprog: «Vær beredt!» nedber vi nu i denne hoitidsstund ydmykt Herrens velsignelse.

Må Gud, vår far i himlen, velsigne disse våre speiderflagg! Må de være innviet til hans ære! Må han skjenke alle speidere, som følger dem: styrke i livets strid, innbyrdes kjærlighet og vekst i nåde og velbehag hos Gud!

På dette ny-innviede flagg, symbolet på våre speiderideal, skal dere, kjære speidere, nu avlegge speiderløftet. Det er en glede for oss å se at speiderbevegelsen begynner å blomstre også i våre rekker. Men la oss alltid huske at det er ikke antallet det kommer an på, men kvaliteten. Hovedsaken er ikke de fine drakter og en mengde ferdighetsmerker. Speiderbevegelsen er av sitt vesen en ridderlighetsbevegelse, og speiderløftet er et ridderløfte. En god speider er den som er tro mot sitt løfte og lever efter speiderloven.

Hvilke løfter er det så dere skal avlegge? Jo: «i tro på Guds hjelp og på mitt æresord lover jeg å

være tro mot Gud og fedrelandet, å være hjelpsom mot alle mennesker og å adlyde speiderloven!»

«Å være tro mot Gud.» Vi speidere er ikke de første mennesker som har avlagt dette løfte — tusener av riddere har gjort det før oss. Og med dette sitt løfte mente de å ville forsvare Guds ære, Guds evangelium og Kirken like inntil døden. Speidere, ifølge deres løfte skal dere tjene og ære Gud på samme ridderlige måte. Tål ikke at man krenker Gud i ditt nærvær — fosvar din tro når den blir angrepet — tilbakevis med forakt all uren snakk — ha respekt for ditt legem og din sjel som for andres legem og sjel! Vær tapper, vær ren, selv om det går på livet løs. En speider som ikke er ridderlig mot Gud, sin næste og sig selv er ikke noen ekte speider. Han er kun en nikkedukke med speiderdrakt på.

«Å være tro mot fedrelandet.» Det er vår oppgave å gjøre landet vårt så hyggelig og godt å bo i så man kan si: «ja, det merkes at det er mange speidere i Norge!» Vi skal tjene vårt land:

«Tjene i åndens arbeidslag!
Bygge i Norges nye dag
veien for lysere slekter!»

«Å være hjelpsom mot alle mennesker!» La dette ikke være bare tomme ord. Du må ikke nøie dig med å vente og drømme om de store anledninger som skal vise hvad du er for en. Den store anledning kommer kanskje aldri, men en ekte speider bruker alle de små anledninger hjemme, på skolen og i patruljen og vokser på det:

«Gjør det lille du kan
der hvor Gud har dig satt,
stå ei ledig mens dagene flyr!
Efter vår kommer høst
og på dag følger natt,
og kan hende ny morgen ei gryr!»

«Å adlyde speiderloven!» Man kan godt si at hvis dere holder den første delen av speiderløftet: å være tro mot Gud — så må dere holde hele resten av løftet og hele speiderloven. Den har vi jo for at den skal hjelpe oss til å holde første delen av løftet — men da må speiderloven ikke bare stå i «Blåboken», men den må stå skrevet i ditt hjerte og den må settes ut i livet hver dag, ellers er det ingen mening i å være speider.

Kjære speidere, dere skjønner nok nu at det er en alvorlig sak å love å være tro mot Gud og fedrelandet, å være hjelpsom mot alle mennesker og å adlyde speiderloven. Dere kommer ofte til å måtte be Gud om å hjelpe dere i Jesu navn, for uten ham kan vi intet gjøre. Han er jo den som all god og fullkommen gave kommer fra. La oss derfor be:

«Kjære Far i høie himmel
la mitt hjertes bønn dig nå,
hvor jeg er i verdens vrimmel,
barnet ditt jeg være må.

La mig leve dig til ære,
hedre Norge, far og mor,
andre folk til nytte være,
lyde speiderlovens ord.»

Amen!

Av den hl. messe til søndag Septuagesima:

Kirkebønn:

Vi ber dig, Herre! hør nådig ditt folks bønner for at vi, som med rette straffes for våre synder, dog må finne barmhjertighet og frelse på grunn av ditt navns herlighet!

Stillebønn:

Vi ber dig, Herre! ta imot våre gaver og bønner, rens oss ved de himmelske mysterier og bønnhør oss i nåde!

Slutningsbønn:

Gud, la dine troende styrkes ved dine gaver, så at de når de mottar dem på ny må begjære dem, og når de begjærer dem uten ophør må nyte dem.

Løste og uløste problemer 1938—39.

1938 bragte det endelige nederlag for Versailles-traktaten og dens prinsipper for stillingen i Mellomeuropa, idet det stortyske rike i og med Østerrikes og Sudeterlands tilslutning til Hitlers 3. rike blev skapt. Dermed er Frankrikes rolle som ledende makt i Sydøsteuropa brutt, hvad ikke betyr i og for sig noe tap for landet men kun en avlastning for en tung og unaturlig oppgave, som det ikke hadde noen betingelser for å kunne løse men som krevet stadig nye ofre. Alle forsøk på å knytte de sydøsteuropeiske land gjennom handelspolitiske avtaler nærmere til England og Frankrike er definitivt strandet og Tyskland har truffet handelsoverenskomster med Rumenia, Jugoslavia, Bulgaria, Tyrkiet og Tsjekkoslovakia hvilket også er meget naturlig. Donaustatenes problemer er dermed foreløbig løst.

For mange stod konferansene i München som innledning til en ny fredsæra, men det har vist sig vanskeligheter fordi om enn Hitler og Mussolini innehar stillinger som sikrer dem mot å bli styrtet så er det ikke tilfelle med Chamberlain og Daladier. Den sterke opposisjon som både i England og Frankrike har møtt de respektive statsmenns handlinger har foranlediget Italia og Tyskland til fremdeles å holde mistroen oppe — men allikevel har den felles erklæring fra de fire land om ikke å gå i krig men søke å løse alle problemer ved fredelige forhandlinger

beroliget stemningen i Europa — likesom også den italiensk-engelske Middelhavsoverenskomst har gjort sitt til en mer optimistisk stemning. Et øieblikk så det dog truende ut igjen. Francos seier over Barcelona kunde betydd innledning til europeisk storkrig selv om de fleste var enig i at kun hans seier kunde bringe det ulykkelige Spania fred. Men for hvor lenge —?

En annen betydningsfull følge av München-konferansen er at Folkeforbundet og Sovjett er blitt sjaltet ut og ikke mer har noe å si. Med Folkeforbundets nederlag falt den siste støttepille for Versaillesoverenskomsten — et folkeforbund på ren litterær-humanistiske grunnlag kan heller ikke i lengden bestå. Sovjett har dessuten selv demonstrert sin militaristiske og diplomatiske uduelighet og ved Stalins terrorregjering med sine massehenrettelser vist en indre brist, som gjør landet til et stadig uromoment som forbundsfelle.

Hovedproblemet i våre dager venter dog ennu på en løsning: å fordele plassforholdene i verden rettferdig. Inntil dette er skjedd får verden ikke fred. Tyskland og Italia trenger begge mer rum for sine befolkninger — Japan også. Og når U.S.A. er gått inn for en pan-amerikansk tanke: å slutte Syd- og Nordamerika nøie sammen er det av samme grunn. Å skape sikre eksistensbetingelser for de enkelte lands befolkninger er et av den kommende tids største problemer som må og skal løses.

Spenningen skapes dog ikke alene på økonomisk grunnlag — den er også av idéologisk art. Det er ikke lett å utjevne motsetningene mellom de demokratisk-parlamentarisk styrte land og de stater som har autoritær ledelse, og dertil kommer kommunismens undergravningsarbeid på alt det bestående. Alt dette bidrar til at oprustningen fortsetter og med dem faren, ti den krigsangstpsykose, som nu behersker verden lammer all tro på at en fredelig løsning kan finnes. Og dog ligger den like for hånden: de kristne ideers endelige gjennombrudd i menneskesinnene.

Moder Synkletias lange arbeidsdag.

I «Adresseavisen», Trondheim, for 14. januar leser vi følgende:

Som en stille verden for sig her i byen, ja, som en stat i staten, ligger det katolske hospital, St. Elisabeth. I denne uken har det skjedd store forandringer der ute, hospitalet har skiftet priorinne, den ledende hånd for sykehusets daglige drift. — Vi treffer den priorinne som nu trekker sig tilbake efter nær 50 års arbeide i Norge, hvorav de fleste

år i Trondheim. Søster Synkletia George er født i Berlin, forteller hun, og utdannet St. Elisabeth-søster i Breslau, hvor St. Elisabeth-søstrenes hovedorden er.

Et nytt fedreland.

— Når kom De til Norge søster Synkletia?

— Jeg kom hit til landet i 1891 og nu er jeg 75 år og trekker mig tilbake efter en arbeidsdag på nær sagt 50 år.

— Har dere ingen aldersgrense?

— Nei, vi arbeider til vi ikke orker mer — nu trekker jeg mig tilbake i all stillhet på mitt rum her i St. Elisabeth. Jeg er blitt norsk borger.

— Hvorfor blev De søster eller nonne?

— Bare av den grunn at jeg fulgte et sterkt indre kald. For oss katolske søstre er det noie sammenheng mellem vårt kald og vår religion. Vi har ingen lønn, men vi har ophold og klær — og trenger vi penger til reiser, sporgogn eller frimerker etc. får vi de utbetalt av hospitalets priorinne. Søstrenes arbeidstid er som regel 9 timer daglig med 3 timers pause midt på dagen. Da spiser vi middag, ber i kapellet, spaserer eller hviler. Sommerferien varierer fra 14 dager til 3 uker. På Ugla har vi et sommersted. De utdannede søstre kommer alle fra Breslau, men vi har piker og elever som utfører vaskearbeide og går søstre til hånne. Blandt dem er det både katolikker og protestanter og de fleste er norske. Vi har også 2 norske søstre eller nonner, en fra Trondheim og en fra Romsdalen. Ialt har vi 13 piker og elever og 31 søstre.

— Har dere bare utdannelsesanstalt i Breslau?

— Nei, vi har også en utdannelsesavdeling på Vår Frue hospital i Oslo.

En glad latter —

Det ligger alltid så op i dagen for en protestant å spørre slik: angrer De ikke på at De blev nonne, har De aldri følt savn av teater, kino og andre «verdslige» forlystelser —? Før vi kommer lenger i spørsmålene ler den 75 årige priorinne så hjertelig at vi forbløffet stanser skrivningen og bare undres. Søster Synkletia ler opriktig godt og hjertelig av mig — det ligger noe så naturlig lykkelig i den latteren som jeg absolutt ikke kommer til å glemme.

— Nei, sier priorinnen, jeg har aldri savnet kino, teater og den slags ting. Vi har vårt arbeide og vår vidunderlige opmuntring i kapellet — har De sett vårt vakre kapell og vår vakre kirke?

Se, der er vi fornøid og glade, der henter vi oss opmuntring — med et slikt kapell trenger vi ikke forlystelser — og igjen ler priorinnen hjertelig. Hun synes nok jeg har stillet henne et underlig «protestantisk» spørsmål.

Fra 20 til 1300 patienter.

— Når De har vært knyttet til St. Elisabeth i så mange år husker De vel også sykehusets start?

— Da jeg kom hit var det en leiegård her og den katolske kirke samt prestebolig. Så begynte vi å

ta imot syke på et par rum — de første lægene som la inn patienter her var Hartmann og Bødtker. Vi hadde 6 senger og ca. 20 patienter, da vi var kommet litt i vei. — Nu har vi 110 senger og i året 1938 hadde vi 1300 patienter. Hospitalet blev ombygget i 1909 og vi fikk 2 operasjonssaler, men også de blev foreldet og i 1929 fikk St. Elisabeth 2 helt moderne operasjonssaler, steriliseringsrum, laboratorium etc. — I 1938 har hospitalet fått nytt røntgenanlegg til 30,000 kroner, med installasjon 33,000 kroner. — Ny fløi blev påbygd samtidig som operasjonssalene blev innredet. — Og vi har planer oppe om å bygge ut sydfløien for å få mer sengeplass. Men endelige bestemmelser må treffes av hovedordenen — vi må greie oss helt og holdent selv nu, da det fra Tyskland ikke kommer en øre mer. Og vi greidde oss ikke økonomisk, som vi gjør, hvis det ikke var for søstrenes skyld som utfører alt arbeide gratis.

— Det er vel mange av byens læger som har hatt patienter her?

— Lægene Løberg Bang, Nicolaisen, Brodtkorp (ikke nu lenger), Cappelen sen., Alex Holst, Lykke, Usland, Stokstad, Danelius, Høston, Gesla Lyng, da hun var assistent hos Usland. Særlig dr. Lykke, sier priorinnen, har lagt inn sine patienter i mange år på St. Elisabeth.

Den nye priorinne.

Den priorinne som tiltrådte denne uken er også født i Tyskland, men har bodd flere år i Danmark, hvor hun har vært priorinne på et barnehjem i Næstved og vært på St. Elisabeth-sykehuset i København. Den nye priorinne heter søster B a l d o m i r a. Hun er ca. 45 år gammel.

Fra livets veikanter.

Konversjoner.

En sann konversjon eller omvendelse er som regel ledsaget av en livsforbedring. Den er jo også det avgjørende, men i verden brukes uttrykket «konversjon» nærmest som en betegnelse for den nye erkjennelse på tros lærens område som fører til at en protestant høitidelig slutter sig til vår Kirke og av dens rettmessige myndighet blir optatt i samme. Man kan nemlig ikke melde sig inn i den katolske Kirke som man innmelder sig i en eller annen forening.

Ti som barn av Frelserens synlige Kirke er man bundet helt til dens bud og nådeliv. Dette er både en forstandens sak som det er en viljens og nådens sak. Dette bør man huske på hvis man i det daglige liv, hos sine omgivelser, ikke merker noget til disse virkninger. Den ene kan godt ha troen på de syv sakramenter og allikevel ikke benytte sig av dem, den annen har kun dåpen og troen og er et utmerket menneske på grunn av karakter og opdragelse.

Hadde denne siste eiet Kirkens sakramenter og andaktsliv vilde fruktene være større men ikke alltid mer synlige.

Det er en hyppig feiltagelse av konvertitter å tro at de efter sin optagelse og efter skriftemål og kommunion blir *synlig* bedre eller at livet bakefter blir *følelig* lettere fordi feilene og de naturlige egenheter forsvinner. Det *kan* være tilfelle, især hvis man er utholdende i bønn og selvfornektelse. Men her i livet blir mange ting skjult for oss og *skal* være det!

Det er naturligvis en stor glede å komme til sannhetens erkjennelse like som det kan være en glede for en gymnasieelev å finne facitet på en regneopgave. Det er en glede å erkjenne hvorledes det henger sammen med læren om sakramentene, om det hl. messeoffer, om syndsforlatelse, om kirkehistoriens hellige og ikke hellige personer. Således kan en selvstendig tenkekraft befri fra mange fordommer, men dermed er en sann og fullstendig konversjon ikke ferdig. Hele livet igjennem skal det arbeides på den, og på dette punkt har det innerlig fromme menneske et forsprang for det intellektuelt innstilte. Vi skal være åndelige, men ikke nødvendigvis åndrike eller høi-intellektuelle. Ti utvelgelsen, kallet til den katolske Kirke, går ikke ut kun til dem som er de skarpeste tenkere eller de vittigste selskapsmennesker. Ofte går det ut til dem om hvem det er skrevet: «Gud har valgt det ringe og foraktede for å beskjemme det store.»

Guds rike tilhører eller kan tilhøre alle, små og store, intelligente og det motsatte — men særlig tilhører det de som lenges og er ydmyke av hjertet. Det bør holde oss borte fra all unødvendig strid og splid med anderledes troende — men det gir oss også stor sikkerhet i livets kamper, fordi en godt underbygd, oplyst men allikevel beskjedne troserkjennelse er det beste feste et voksent menneske kan ha. Fra den utspringer de store evighetsverdier som helgene vidner om.

F. F. M.

(Fortsettes.)

Nonner og nonneklostre i Norge.

Historiske notiser av Ivar Sæter.

De største og viktigste nonneklostre i Norge var: Bakke nonnekloster i Nidaros, Reins nonnekloster, Maria nonnekloster i Bergen, Munkeliv nonnekloster, Nonnseter i Oslo, Gimsø nonnekloster ved Skien. Nonnene gikk almindelig under fellesnavnet søstre; men ellers kaltes de også korfruer og kanonisser. De øverste i klostret var abbedisser og priorinner, og de føiet ofte til av Guds nåde (dei gratia) efter sine titler, hvilket også abbeder og priorer pleiet gjøre.

Mange abbedisser og priorinner var høbyrdige damer i ætt med de gamle sagakonger og ellers tilhørende den gamle norske adel. Vi finner dramatiske og tragiske livsskjebner imellem dem; men felles for alle var deres offervilje og deres tro.

*

Bakke nonnekloster (Nunnusetra Bakka) på Lade i Nidaros blev stiftet 1152 (ved kardinalbesøket og erkestolens opprettelse). Kong Sverre skjenket kirkeklær til Bakke kloster i 1183.

Abbedisse Astrid i Bakke kloster var i slekt (sifkona) med kong Håkon (1212).

Søster Kristin var abbedisse i Bakke i 1359 og bygslet da bort gården Saxvik på Strinda til Jon Sigurdsson.

Benedikta Jonsdatter var den siste abbedisse i Bakke og nevnes i 1536, da hun deltok i et makeskifte på Strinda etter erkebiskopens råd og med sine konventsøstres samtykke.

Den første abbedisse i Reins nonnekloster (Nunnusetra Reini) var Sigrid Bårdsdatter, hertug Skules søster og enke etter Jon til Austråt. Sigrid blev enke i året 1214 og levet i Bergen 1221. Skules datter, dronning Margrete, døde i Reins kloster (1267). Reins kloster nød godt av mange store menns gaver som f. eks. Kong Magnus og dronning Blanka 1347 samt Bjarne Erlingsson, som i 1308 skjenket Rein en mark brent.

I 1479 var Ragnhild Henriksdatter abbedisse i Rein, og i 1530-årene var Karine av Rein abbedisse samtidig med Nils Lykke og Inger til Østråt. Rein kloster, stiftet av konger og fyrster, eiet i sin tid over 200 gårder til 225 spansks landskyld og gikk som verdslig len over til andre danske adelsherrer.

Gimsø (Clastrum sanctimonialium) på Klosterøen ved Skien blev stiftet av kong Magnus Barfods navnkundige høvding Dag Eilifsson (1110). Sønnen Gregorius Dags-son blev gravsatt på Gimsø i 1161, og hans søster Bangeid var da abbedisse i Gimsø. Som abbedisser nevnes Fru Aasa og Fru Gelaug og senere Ragnhild Genovefa (1392). I året 1413 hette abbedissen Helga, og i 1440-årene nevnes en Scolastica som abbedisse i Gimsø. Den siste abbedisse var Margareta Amunds datter (1514). Så falt Gimsø kloster i røveres hender, og der overgikk nonnene en fryktelig skjebne under Ivar Jernskjægs regimente. I året 1546 blev de gamle klosterbygninger med kirken brent og klostergodset som len tillagt Bratsberg gård, hvorifra Gimsø kloster oprindeligg var fradelt.

*

Maria nonnekloster i Bergen (antagelig stiftet ved biskop Sigurd 1146). I året 1320 var søster Brynhild Katharina abbedisse, og etter henne blev Jorun Constantia abbedisse eller forstanderske (prælata) og etter henne Ingeborg Cecilia (1326). Dette kloster med ca. 300 gårder falt i hendene på kongens mann Vincents Lunge (1528).

Munkeliv kloster i Bergen blev opprettet ved kong Eystein 1107—1110 og var Benediktinerkloster, til det

i året 1421 blev omdannet til nonnekloster etter Sancta Birgittas klosterregel ved Pavens stadfestelse (med brødre og søstre fra Maribo). I 1440 nevnes som abbedisse Ragnhild Bergsdatter, som 21. september sendte broder Laurents til Hedemarken for å hente korn til klosters fornødenhet.

Elsebet Egartsdatter var abbedisse i Munkeliv i 1480 og broder Ketil Stilling confessor generalis samme steds. Samtidig nevnes også Birgitte Ølreksdatter som abbedisse (1483).

Anna Olafsdatter (Bogge) var den siste abbedisse i Munkeliv, og den siste nonne var søster Elisabeth Pedersdatter av Tjøtø, der døde i huset hos Geble Pedersen 1568.

Nonneseter i Oslo nevnes første gang 1161 og lå på tomtene av det nuværende Bods fengsel. Fru Gro hette den første abbedisse (1299—1326), som kjennes, og etter henne kom fru Gunhild (1334) og senere fru Elin (1347). I 1351 var fru Thora abbedisse og i 1357 Sigrid Jonsdatter. I 1388 tok dronning Margrete sig især av Nonneseter, da abbedissen også bar dronningens navn (Margrete) og etter henne kom fru Gudrun Håkonsdatter Bolt (1390—98).

Eilin Halvorsdatter var abbedisse i Oslo 1347 (døde antagelig i «Svartedauen» 1349). Fru Olaf Jonsdatter var abbedisse i Nonneseter i 1437, og i 1459—76 nevnes abbedissen Eilin Jonsdatter som var til Rom i 1461. I 1544 nevnes en abbedisse Elen Halvardsdatter.

I året 1419 var fru Katharina abbedisse og i 1437 fru Olaf Jonsdatter. I årene 1450—76 nevnes abbedissen Eilin Jonsdatter og i 1485 jomfru Ingerid Bjørnsdatter (omtales siste gang i året 1500). Senere nevnes som abbedisser jomfru Margrete Nilsdatter (1511—17 og i 1530—37 jomfru Karen Eriksdatter og som siste abbedisse i Nonneseter jomfru Elen Halvardsdatter (1544).

Det er forbausende hvorledes nonneklostrene kunde skaffe sig inntekter. Nonnene var ikke mindre dyktige enn almindelige mennesker til å arbeide og samle sig jordisk gods. De satte i gang diverse virksomhet som kverner (møllebruk), teglbrennerier, laksevarp, saltkokerier, have- dyrking, håndindustri i teppevevning, brodering, strikning osv. De nød også godt av hirdpenger og lenspenger samt gjesteholdspenger og bortleie av handelsboder og brygger m. m.

Ved reformasjonens innførelse blev der ved en såkalt kirkeordinants bestemt at der ved hvert nonnekloster skulde ansettes en Luthersk prest, og at nonnene skulde nyde nødtørftig underhold deres livstid ut.

Der blev naturligvis straks misbruk og misnøie med klagemål til kongen. 1. april 1545 utstedtes en ny skjerpet forordning om «jomfruklostre og nonners underholdning».

I året 1555 var nonneklostrenes ødeleggelse en fullført kjensgjerning og alt klostergodset tillagt kronen. (Kongen solgte eller pantsatte igjen disse klostergoods til pengerike odelsmenn og andre, som spekulererte i kongens gunst og den nye læres innførelse.)

Ved nonneklostrene som ved de andre klostre blev der ført dinarier (dagbøker) og jordebøker. De blev borte i «undergangens tider» og bare rester og bruddstykker finnes igjen fra Norges gamle storhetstider.

„Vær beredt —“

Speiderfesten i Oslo 30—1.—39.

Tirsdag 7. juni 1938 var den første merkedag i Oslo katolske speiderbevegelses historie idet piketroppen Oslo VIII den dag blev optatt i det internasjonale speiderforbund. Nu fulgte 30. januar 1939 efter idet guttetroppen Oslo XI blev optatt og samtidig begge troppers bannere og faner vigslet. Dessuten avla Oslo VIII nye medlemmer speiderløftet samt hele Oslo XI.

Oslo XI er dog ingen hel ny tropp selv om dens medlemmer er det. Det er en gammel tropp som er våknet til nytt liv og med troppsfører Per Solegård i spissen og Øivinn Olafsen som hans assistent sikkert vil sette nye og blivende spor efter sig.

Den vakre høitidelighet blev innledet med at vicekretscheffen John Larsen mottok troppsførerens og assistentens løfter idet han først med noen hjertelige ord hadde uttrykt sin glede over atter å kunne telle Oslo XI blandt speiderforbundets aktive medlemmer. Med sine faner og bannere i spissen marsjerte derpå begge troppene fra Foreningslokalet over i St. Olavskirken og inntok mens det blev preludert på orglet sine plasser i to rekker foran altret — på forreste linje fanene og førerne: Ingrid Gonella med sin assistent Anne Marie Norén og Per Solegård med Øivinn Olafsen. Ytterst til høire tok visekretscheffen oppstilling. Efter at «ungdomssangen» var sunget holdt pater Boers, O.F.M. fra prekestolen den apellfylte tale som finnes inntatt annetstед i «St. Olav» og siden foretok sogneprest mgr. Snoeys, assistert av pater Boers og pastor Bergwitz, vigslen av bannerne og flaggene. De nye troppsmedlemmer avla sitt speiderløfte og med sakramental velsignelse og «Gud signe vårt dyre fedreland —» blev den skjønne høitidelighet avsluttet. Den hadde samlet stor deltagelse.

Efterpå hadde speiderne invitert til fest i foreningslokalet. Blandt de fremmøtte gjester bemerkedes kretscheffene Jensen og frk. Blütecher — den siste hadde vi jo alle i god erindring fra 7. juni ifjor, hvor hun så vakkert ledet ceremonien ved dannelsen av Oslo VIII og talte så varmt og uforglemmelig. Mange foreldre la også sin interesse for dagen ved å delta i festen, som fikk det samme hjertelige, hyggelig og morsomme forløp som forrige gang vi var speidernes gjester. En rekke taler blev holdt som alle betonte speidersakens betydning. Særlig inntrykk gjorde de to kretschefers taler — kretscheff Jensens om den lange lykkelige tid som nu lå foran de nye speidere idet han ønsket dem Guds og Kirkens velsignelse med på ferden, og frk. Blütechers om det betydningsfulle i å være «alltid beredt». Efter at speiderpikene hadde sørget omhyggelig for den materielle side av festen leiret begge troppene sig om «bålet» og under Øivinn Olafsens ledelse fikk vi en prøve på speidernes enestående evne til å underholde sig selv og andre på en kultivert og morsom måte. Programmet var meget avvekslende men til sist måtte det være slutt skjönt både de optrædende og publikum gjerne vilde ha

hygget sig lengere sammen. Og så sluttet festen med aftenbønn og det siste manende: «vær beredt!»

Oslo VIII og Oslo XI kan med trygghet se fremtiden imøte: dens arbeid følges av Guds velsignelse og menneskenes kjærlige interesse —

Hechjemme —

Hs. Høiærv. biskop Mangers reiser til Sørlandet og Vestlandet for å holde visitas og ferming. Fra 22. februar til og med Palmesøndag vil biskopen være i Bergen. Post kan adresseres den katolske prestegård samme steds.

Oslo. St. Elisabethskongregasjonens «farsfest» hadde vunnet stor tilslutning og stemningen var like fra begynnelsen av den aller beste. Men det var heller ikke så merkelig da det dyktige styre som vanlig ikke hadde spart sig men truffet de omhyggeligste forberedelser slik at alt klaffet, alle følte sig veikomme og spesielt tatt hensyn til. De fleste av de herværende geistlige hadde også innfunnet sig og efter at nestformannen, fru Josefine Hansen, i den syke fru Carlsens sted hadde budt velkommen i anslående ord gledet frk. Hellum de tilstedeværende med sin fine og kultiverte sangkunst, utmerket akkompagnert av den kjente sangpedagog fru Solveig Johansen, som i øvrig lengre ut på kvelden selv foredrog noen sanger som i høy grad var et hørbart bevis for hennes metodes fortreffelighet. Begge damene høstet stormende bifall — hvilket også blev fru Hjort-Schøien og hennes medspillende til del efter opførelsen av en morsom sketsj. Som vanlig var også den materielle side av festen i de beste hender hos de dyktige husmødre. Allsang vekslet med gode taler og det blev sent før de edle hedersgjester, «fedrene», begynte å ta farvel.

Oslo. Søndag 22. januar holdt St. Halvardlaget en vellykket familieaften med et sjelden interessant foredrag av frk. Bjerknes om sine reiser i Europa. Foredraget blev hilst med stormende bifall hvorefter det var god underholdning av frk. Ellefsen, som spilte meget vakkert på sag, og frk. Astri Borge-Müller gledet oss med sin skjønne sang. Som vanlig var det fullt hus og stor stemning.

A. O.

Stabekk. Stabekks ledd av St. Olavs Forbund avholdt generalforsamling søndag 22. januar. Arsberetning og regnskap blev oplest og godtatt. Man gikk så over til valg. Formannen herr Fr. Gotsche hadde ikke anledning til å bli stående i styret og valgresultatet blev: Formann: herr malerm. Wasler, kasserer: fru Hj. Schøien, sekretær: frk. B. Sævig, revisor: fru A. Deimezis.

B. S.

— og derute

Røntgenstrålene opdager ny Rafael-madonna. Den italienske kunsthistoriker professor del Massa har gjort en overraskende opdagelse, idet han ved hjelp av et «radioskop» — et instrument hvormed man kan undersøke kunstverker med røntgenstråler — fant at det under Rafaels berømte madonnabilled i palazzo Pitti i Florents skjulte sig et annet madonnamaleri. Det må være det samme om hvilket maleren i 1510 forteller at den hellige jomfru viste sig for ham i en drøm og han i henrykkelse grep pensel og palett for å forevige henne. Han viste

Ungdoms ykke - Kirkenes styrke.

„Nu skal vår fremtid bygges.“

Dagdrøm og virkelighet.

Av Asbjørn Jørgensen.

Denne artikkel stod i siste nummer av O.K.Y.s «Fjortendagspost», men fortjener å bli lest av alle katolikker, hvorfor vi har anmodet foreningens styre om velvilligst å overlate den til «St. Olav».

Når et menneske er kommet over pubertetsalderen gjør det sig definitivt ferdig med dagdrømmene eller det fortsetter sin barndoms beskjeftigelse like til den seneste alder. Dagdrøm — hvad er det egent-

lig for noe? Videnskapen definerer den som en rekke visuelle fantasibilleder, i hvilke drømmeren selv er helt. Han tenker sig inn i forskjellige situasjoner som tilfretsstiller ham — således husker vi at vi som ti—elleve-åringer var riddere og våre barndomselskede alle som en prinsesser efter tur. Eftersom man så vokser og modnes blir objektet for ens fantasi mere på linje med virkeligheten og avpasses efter livsforholdenes realitet.

Jeg selv henger fremdeles ved dagdrømmen — ja, i den grad at jeg sommetider ergrer mig over at veien til Grefsen fra St. Olav er så kort at jeg ikke får diktet slutten på min fantasidrøm.

Jeg har nemlig funnet ut at hvis man vil kan man gjøre dagdrømmen til en skjønn nytelse av utvilsom høi estetisk verdi. Noe sykkelig? Absolutt

dog ikke dette billed til noen, og professor del Massa mener nu at det altså må være dette som er kommet til syne. Det er nemlig et kvinnehode av nesten visjonær skjønnhet.

Ny tysk trosbekjennelse. Ifølge det nyhedenske tidskrift «Nordland» lyder den «tyske trosbekjennelse» som følger:

«Jeg tror på Gud, en allevig god far, verdens skaper og alle goders giver. Jeg tror på folkenes guddommelige misjon til utbygning og fremme av det guddommelige skaperverk. Jeg tror at Gud til alle tider har gitt folkene og verden menn, som ikke med undere men med vidunderlige gjerninger bevarte sitt folk og det guddommelige skaperverk for undergang. Jeg tror derfor på Adolf Hitlers guddommelige misjon til redning av det tyske folk og til opretholdelsen av den gudommelige verdensorden. Jeg tror på vårt blods hellighet, våre forfedres guddommelige kraftkilde og på en arteen, blodbundet tysk guddom. Jeg tror på forfedrenes hellige samfund og på et evig liv i det tyske folk. Jeg tror på det tyske folks evige opstandelse ved det hellige slektskaps skjød. Jeg tror derfor på det hellige germanske stortyske rike! Og på dets beståen i evighet!»

Fra Meksiko. For første gang siden sin utnevnelse til biskop av Villahermosa i staten Tabasco, hvilket var i februar 1930 har mgr. Vicente M. Camacho, kunnet besette sig i sin residens. De blodige forfølgelser hadde tvunget ham til å bo i hovedstaden, men 8. desember kunde han dra inn i Villahermosa. Under den på grunn av sitt kirkehat beryktede guvernør Gamdo var nesten alle prester fordrevet fra Tabasco — kun en eneste sjele-

sørger var det tillatt å virke i hele det store distrikt. I alle årene har fader Aguayo under store farer og vanskeligheter røktet denne oppgave alene. I mai ifjor blev det avholdt store katolske demonstrasjoner hvor man forlangte bekjennelsesfrihet og det kom til blodige sammenstøt med statens soldater. Men disse uroligheter førte til sist til en forsonligere holdning hos myndigheten, og nu virker det 6 prester i Tabasco.

Nye frimerker. Fra Paris meldes at den 35. eukaristiske verdenskongress, som i 1940 skal avholdes i Nizza, vil få utstede en serie særlige frimerker. Nizzas filatelistklubb har allerede gitt forskjellige kunstnere i oppdrag å lage utkastene.

Religiøst teater. Under navnet «Teatriu religios» er det åpnet et nytt teater i Bukarest som hovedsakelig skal spille religiøse drama. Dets første forestilling var en tragedie om Paulus, «Korsets vei», av Frumusani.

Religiøse bøker «best-sellers» i U. S. A. Det amerikanske «Institutt for kunst og videnskap» har opstilt en liste på 65 bøker, som i det siste år har vært best-sellers i U. S. A. Det er bemerkelsesverdige at de religiøse bøker kommer øverst på listen. Allerøverst står H. V. Morton med «In bis steps» — som bekjent er den i disse dager kommet på Lutherstiftelsens forlag under titlen «I Mesterens fotspor», oversatt av St. Tschudi. Til dato er den engelske utgave solgt i 8 mill. eksemplarer. Som nr. 11 i rekken kommer «Ben Hur» med 1,950,000 eksemplarer solgt. Bibelen er ikke tatt med på listen, men til sammenligning kan nevnes at det innenfor samme tidsrum blev solgt 14,526,438 hele bibler og 22,097,078 nye testamenter i det engelske sprog.

ikke! En drøm i våken tilstand har vår vilje bestandig kontroll over, og den kan derfor øieblikkelig gripe inn når virkeligheten krever det. Og nu skal dere få høre min dagdrøm ved en spesiell anledning.

Den spesielle anledning var for øvrig gamle Akers kirke i måneskinn. Dens rene konturer stod sterkt tegnet mot den oplyste nattehimmel. Og intuitivt fikk jeg følelsen av at den ikke likte å bli brukt som forsamlingslokale, dette vakre minnesmerke fra vår katolske tid. Det var kan hende månen som fikk den til å se så trossig ut!

Apropos månen for øvrig, tro hvorfor den til alle tider har øvd en slik forførende tiltrekning på menneskesinnet? Det stikker vel når alt kommer til alt i det uvirkelighetsskjær som den tildeler alle ting og som nettop apellerer til vår fantasi.

Nå, iallfall denne kombinasjon av en gammel romansk basilika fra det 11. århundre og ennu eldre måne kunde jeg ikke stå for. Nu kunde det vel tenkes at fantasien hadde latt nonner og munkar i hvite kufter komme seilende på månestråler og latt dem gå i prosesjon rundt kirken, men det gjorde den nu ikke. Den forandret derimot radikalt hele sceneriet. Gamle Akers kirke blev til en svær romansk katedral, hvis sider kastet solstrålene tilbake så de syntes gullbelagte. Til venstre raket den mektige campanile i været. I taus tilbedelse strakte den sitt slanke legem mot ham til hvis ære kirken var bygd. Den var en arkitekturens perle — slik en perle som bare den katolske Kirke kan frembringe. Selvfølgelig! Ti hvem har skapt den tunge basilika, den himmelstrebende gotikk, den viltre barokk og den sirlige rokokko? Den katolske Kirke! Hvem har inspirert de mange kunstnere, som er forblitt navnløse for menneskene, til å skape det fullkomne, det uovertrufne innenfor kunstens verden? Den katolske Kirke! Man forstår at Krogh-Tønning kunde si at han anså den katolske Kirke for den eneste eksistensberettigede fordi den inspirerer til slike praktverk! Det har den protestantiske kirke aldri klart —

Men la mig gå videre i min drøm. Ut fra kirkens åpne dører bruste Te Deum — en takk fordi Norge atter var vunnet for Moderkirken. Vårt egocentriske og selvgode folk var atter ført inn på de sunde gressanger. Og som et slags post-fantasiom steg billedet av kaupangen Oslo fra Magnus Lagabøters tid op i min vision. De to tidsavsnitt forente sig og Norges storhetstid var kontinuerlig.

Da blev jeg var en av cimérene, en av disse groteske figurer som man plaserer — ingen vet hvorfor — rundt omkring på de store kirkene. Den satt ganske frekt og pekte nese og lo så den ristet — en skjærende disharmoni i det ellers så vakre billed. Jeg blev rasende hvilket dessverre hadde til følge at det hele drømmebilled brast som en såpeboble. Bare det essensielle i den: hele Norges konversjon til den katolske Kirke optok fremdeles mine tanker.

Hvad stod i veien for dens virkeliggjørelse? Jeg forsøkte skjematisk å klassifisere den katolske Kirkes motstandere og kom til fire kategorier.

Først et uhyre tolerant menneske som klapper en

på skulderen og sier med blid stemme: «Ja, min kjære Jørgensen, så lenge menneskene er forskjellig, så lenge vil det eksistere forskjellige meninger.» Dette trass i det Kristus sa om enheten mellem de kristne.

Som nr. 2 av motstanderne kommer de mange sekterer som har stirret så lenge på en liten del, en sektor av sannheten at de er blitt blinde for helheten, for den katolske sannhet. Motstander nr. 3 er den indifferente, som nok kan gå med på at der er en Gud til, men han vedkommer oss ikke. Og så har vi nr. 4 — det kultiverte menneske som spør: «De er katolikk, ikke sant?» og da man selvfølgelig ikke benekter dette fortsetter: «Vær så snild da å besvare et par spørsmål av vital betydning for mitt livssyn: hvorledes er Deres kirkes dogme om at mennesket er skapt som et selvstendig vesen forenelig med videnskapens resultater, som jo i høi grad bestyrker Darwins evolusjonsteori — den nemlig at mennesket og åpen har hatt samme stamfar, som atter er et produkt av en lang utvikling? Eller: hvorledes er samme dogme forenelig med embryologiens siste resultater — nemlig at det lille menneskefosters utvikling svarer til hele menneskeslektens utvikling: at det f. eks. på et stadium ånder ved gjeller som en fisk og på et langt senere stadium er håret som en ape?» Hvad vil en katolikk da svare disse forskjellige motstandere men navnlig den siste?

La oss derfor tenke over alle de spørsmål som kan bli rettet til oss og som det er meget uheldig både for oss selv og Kirken om vi ikke kan besvare, all den tid og stund vi lever i et protestantisk miljø.

*

Og nu begynner dere vel å ane, hvor jeg vil hen? Kan vi ikke gjøre alle disse spørsmål av apologetisk eller liturgisk art til gjenstand for et felles studium? Jeg tror det vilde bære frukt. Den første betingelse for at katolsk aksjon skal lykkes er da at «aksjonærene» er helt oplyst om sin Kirke og de spørsmål som angår den. Jeg har inntrykk av at for mange er katolsk aksjon i Norge en slags dagdrøm — noget som det er koselig å beskjeftige sig med i tankene men som ikke innebærer noen realitet eller har noen virkelig forbindelse med vårt liv ellers. Et katolsk Norge er imidlertid virkelighet og ingen måneskinnsdrøm ved Gamle Akers kirke. Et katolsk Norge er et legmanns apostolat vi har hvilende på oss som en forpliktelse i hverdagslivet, på vår arbeidsplass hvor den så enn er og mellem hvem vi så enn ferdes. Selv ikke våre dyktigste prester kan hjelpe om vi ikke hjelper til.

*

Og det er ikke gjort med fantasier med med virke — ikke med drøm men med virkelighet —

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.